

Gromadzenie, ochrona, ocena i utrzymywanie w stanie żywym oraz udostępnianie dla potrzeb gospodarki narodowej zasobów genowych roślin użytkowych i ich patogenów.

Zadanie 1.1

Koordinacja Krajowego Programu Ochrony Zasobów Genowych
Roślin Użytkowych
2008-2013.

Krajowe Centrum Roślinnych Zasobów Genowych,
Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin

4.1. Gromadzenie, ochrona, ocena utrzymywanie w stanie żywym oraz udostępnianie dla potrzeb gospodarki narodowej zasobów genowych roślin użytkowych i ich patogenów obejmuje sześć pod-zadań

1.1. Koordynacja Krajowego Programu Ochrony Zasobów Genowych Roślin Użytkowych

1.2. Gromadzenie i długoterminowe przechowywanie w czystości genetycznej i w stanie żywym genotypów roślin użytkowych

1.3. Inwentaryzacja, waloryzacja i charakterystyka gromadzonych *ex situ* i *in situ* roślinnych zasobów genowych

1.4. Dokumentacja i udostępnianie informacji oraz obiektów kolekcyjnych dla potrzeb nauki, hodowli, realizacji programów rolno-środowiskowych i pro-ekologicznej polityki państwa

1.5. Analiza i ocena zróżnicowania, dynamiki i występowania gatunków roślin towarzyszących w uprawach roślin polowych oraz opracowanie metod ich ochrony

1.6. Gromadzenie, charakterystyka w zakresie biologii oraz przechowywanie ras i patotypów najważniejszych patogenów ziemniaka

Partnerzy - 17

- :
- Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie,
- Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie,
- Instytut Genetyki Roślin PAN w Poznaniu,
- Instytut Włókien Naturalnych w Poznaniu,
- Instytut Roślin i Przetworów Zielarskich w Poznaniu,
- Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach-PIB,
- Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach,
- Ogród Botaniczny PAN w Powsinie,
- Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
- Poznańska Hodowla Roślin w Tulcach,
- Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego – Świecie,
- Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszczykach,
- Stacja Hodowli Roślin Palikije,
- Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,
- Uniwersytet Warmińsko–Mazurski,
- Hodowla Roślin Smolice Sp. z o.o. „Grupa IHAR”,
- Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. „Grupa IHAR”

Cel

- Zintegrowanie i zapewnienie sprawnej i efektywnej realizacji działań prowadzonych w w różnych ośrodkach w ramach programu ochrony krajowych zasobów genowych roślin użytkowych

Zadania realizowane i czynności w ramach koordynacji Programu

- Merytoryczna kontrolę realizacji zadań instytucji uczestniczących w Programie Ochrony Zasobów Genowych Roślin Użytkowych poprzez:
 - organizację seminariów sprawozdawczych z realizowanych zadań w ramach programu wieloletniego,
 - kontakty bezpośrednie i korespondencyjne dotyczące rozwiązywania problemów w realizacji zadań,
- Organizacja i udział w spotkaniach Rady ds. Zasobów Genowych,
- Udział w spotkaniach krajowych i zagranicznych związanych z realizacją Europejskiego programu koordynacyjnego zasobów genetycznych roślin,
- Wizytacja/kontrola wybranych kolekcji objętych Programem Ochrony Zasobów Genowych Roślin Użytkowych

Kontrola kolekcji

Łącznie 18 kontroli w kolekcjach roślinnych

- roślin dyniowatych i leczniczych i aromatycznych w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
- roślin zielarskich, lnu i konopi w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu,
- marginalnych motylkowatych w Instytucie Genetyki Roślin w Poznaniu,
- pszenicy ozimej w Strzelcach,
- pszenżyta i pszenicy twardej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie,
- kolekcji winorośli utrzymywanej przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.
- roślin sadowniczych w Arboretum i Zakładzie Fizjografii w Bolestraszczykach,
- tytoniu i chmielu w IUNG-PIB w Puławach,
- rekultywacyjnych k. Sandomierza.

Projekty krajowe i zagraniczne z udziałem materiałów objętych Krajowym Programem Ochrony Zasobów Genowych Roślin Użytkowych.

- Krajowy System Informacji o Bioróżnorodności (KSIB),
- Avena genetic resources for quality in human consumption – AVEQ,
- Badania wartości siewnej i użytkowej odmian zbóż i ziemniaków w warunkach plantacji nasiennych gospodarstw ekologicznych oraz ocena przydatności gatunków i odmian roślin rolniczych do produkcji ekologicznej,
- Niecka Niedziańska - modelowa ostoja agrobioróżnorodności – Ekofundusz.
- ,

Warsztaty i szkolenia

- Spotkanie robocze AEGIS „Meeting of the AEGIS model drops curators and database managers”. Opracowano zasady wprowadzenia systemu dla czterech modelowych gatunków: *Allium*, *Avena*, *Brassica* i *Prunus*. IHAR-PIB Radzików, 2008r.

- Warsztaty robocze dla kuratorów roślin - prezentowano nowe oprogramowanie do obsługi zasobów genowych zgromadzonych w długoterminowej przechowalni nasion. Cel usprawnienie zarządzania danymi o zasobach genetycznych roślin, ułatwienie dostępu do danych, usprawnienie przepływu informacji pomiędzy kuratorem baz danych a kuratorami kolekcji, IHAR-PIB Radzików, 2008r.

- II Międzynarodowe Warsztaty „Jakość nasion w przechowywaniu zasobów genetycznych roślin uprawnych”. Dla kuratorów roślin, IHAR-PIB Radzików, 2010r.

- Międzynarodowe warsztaty “Improving the prerequisites for European rye collection”. Poświęcone omówieniu i opracowaniu europejskich standardów ochrony i regeneracji zasobów genetycznych żyta dla potrzeb AEGIS Europejskiego Zintegrowanego Systemu Banku Genów. IHAR-PIB Radzików, 2011r.

- W 2011 r. - dwa szkolenia dla doradców rolnośrodowiskowych; wykłady z zakresu ochrony i udostępniania zasobów genowych roślin użytkowych w Polsce. Szkolenia współorganizowano z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.

Wizytacje w Krajowym Centrum Roślinnych Zasobów Genowych

- 39 wizytacji krajowych i zagranicznych
- służyły promocji ochrony i wykorzystania zasobów genetycznych roślin i bioróżnorodności systemów rolniczych oraz działalności Krajowego Programu Ochrony Zasobów Genowych Roślin Użytkowych również zadań Programu Wieloletniego realizowanego w Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin-PIB.

Rezultaty

- **FAO, Bioversity International, ECPGR, AEGIS, udział w grupach roboczych unijnych i międzynarodowych efekty**
 - opracowanie, przyjęcie i wdrożenie w ramach PW ujednoliconych międzynarodowych zasad i procedur dostępu do zasobów genetycznych roślin,
 - opracowanie i wprowadzenie SMTA, która w sposób uproszczony umożliwia użytkownikom korzystanie z zasobów banków genów.
 - opracowane i obecnie wdrażane w PW międzynarodowe standardy i procedury służące efektywnemu racjonalnemu zarządzaniu i gospodarowaniu zasobami genowymi w celu ich długoterminowej ochrony w warunkach *ex* i *in situ*.
- **Europejskiej Koordynacyjny Program Zasobów Genowych Roślin (ECPGR)**
- **współpraca krajowego Banku Genów z bankami genów krajów zrzeszonych w programie w zakresie m.in.**
- **efektywnych rozwiązań usprawniających przepływ informacji i ujednolicenia formatu**
 - przygotowano i wdrożono wspólny europejski katalog zasobów genetycznych EURISCO, umożliwiający łatwą, szybką identyfikację i lokalizację materiałów genetycznych na terenie Europy.

Rezultaty

- W ramach współpracy w ECPGR wykonano:
 - ocenę wartości użytkowej/pro-zdrowotnej polskich obiektów zasobów genowych zbóż w układzie międzynarodowym,
 - opracowano wspólne procedury regeneracji wybranych gatunków dzikich krewniaków roślin uprawnych,
 - opracowano i dostosowano krajowy system informatyczny do standardów europejskich,
 - zebrano podczas wypraw kolekcyjnych i sprowadzono do kolekcji polskie źródła genetyczne z dawnych ziem polskich.

Wykaz monografii, broszur dotyczących zasobów genetycznych roślin

- Bulińska-Radomska Z., Podyma W., Dostatny D. F., 2008-2009. „Zasoby genetyczne roślin użytkowych – ich ochrona oraz użytkowanie”, Tradycyjne Sady Przydomowe (pod redakcją: Sobieralska R., i Pająkowski J.).
- Bulińska-Radomska Z., Łapiński B., Arseniuk E. 2008. Plant Genetic Resources for Food and Agriculture in Poland. Second National Report. Monografie i Rozprawy Naukowe IHAR Nr 30: 1-43. (całość 43 s.).
- Bulińska-Radomska Z., Kostiw M., Goliszewski W., Góral T, Ochodzki P., Zarzyńska K., Łakomy D., Osińska A., Danuta Sekrecka D. 2010. „Odmiany zbóż i ziemniaka przydatne do uprawy w warunkach rolnictwa ekologicznego” s.12.

Participants in the SC13 meeting